

Oral History Kosovo

INTERVJU SA MUNIROM CURIJEM

Priština | Datum: 7. april 2019.

Trajanje: 65 minuta

Prisutni:

1. Munir Curi (Intervjuisani)
2. Ebru Sulejman (Vodila intervju)
3. Donjeta Beriša (Kamera)

Simboli u transkripciji, neverbalna komunikacija:

() – emocionalna komunikacija

{ } – sagovornik objašnjava nešto gestovima.

Druga pravila transkripcije:

[ ] - dodatak tekstu kako bi se pomoglo razumevanje

Fusnote su dodaci koji pružaju informacije o mestima, imenima ili izrazima.

Prvi deo

Munir Curi: Ja sam Munir Curi, rođen 1949. Rođen sam u Mitrovici, ali sam živeo u Prištini skoro 65 godina. Selili smo se iz Mitrovice u Prištinu zbog posla mog oca '51. U Mitrovici, tamo imamo veliku porodicu, sa majčine strane i očeve strane. Otac mog oca, ovaj, moj deda, on je bio poznati berberin u Mitrovici, berberin i takođe je vadio zube. U ta vremena, berberini su vadili zube, vršili obrezivanja i pravili lekove. Tako da je moj otac bio jedan od njih, Salih, berberin. On je bio jedan od najpoznatijih berbera.

Ebru Sulejman: Da li ste upoznali svog dedu?

Munir Curi: Jesam malo. Odrastao sam sa njim do svoje desete godine, petnaeste godine, ali, sa druge strane, bili smo razdvojeni jer smo mi živeli u Prištini a oni su bili u Mitrovici. Posećivali smo ih za vreme odmora i tako, viđao sam ga samo tada. Odlazio sam u njegovu radnju i družio se tamo. Radnja je bila u Mitrovici.

Ebru Sulejman: Gde je tačno bila?

Munir Curi: Radnja je bila u starom bazaru, gde je sada izgrađena džamija u Mitrovici. Postojala je ulica gde su bile sve zanatlije, tako da je tamo bila berbernica. On je vadio zube, pravio lekove, obavljao obrezivanja. On je bio hirurg. Tako da je moj otac naučio sve te zanate radeći tamo, i takođe je tamo naučio da svira mandolinu.

Ebru Sulejman: Ko ga je naučio da svira mandolinu?

Munir Curi: Moj deda je imao pomoćnika koji je svirao mandolinu. On, mom ocu se jako dopalo tako da je kupio mandolinu kad je bio mlad i počeo je da svira sa njim. Majčina strana je bila poznata kao Rusi u Mitrovici. Zato što kad je postojalo krajevstvo u Rusiji, oni, muslimani su bili proterani iz zemlje. Otišli su u Koniju, onda, nakon Uzbekistana, dvojica braće, oni su bili iz Uzbekistana, tako da su se preselili u Koniju i iz Konije na Kosovo.

Ebru Sulejman: To se desilo u kojim godinama?

Munir Curi: To su priče od pre 500 godina, 600 godina. Dvojica braće, jedan od njih je bio Zaim a drugi

je bio Hodja. Hodja je bio učitelj u školama, Hači Ahmet i Mustafa. Dvojica braće, došli su u Koniju, iz Konije su se preselili na Kosovo. I ovde su zasnovali svoje porodice. Tako da ih ovde u Mitrovici svi znaju kao Ruse, često ih zovu "Ruski, Ruski".

Ebru Sulejman: Da, dakle još uvek ima ljudi iz te porodice?

Munir Curi: To su dvojica braće, dve porodice, Mustafa i Ahmet. To su dve porodice. Odnosno, unučad Mustafe i Ahmeta. Tamo su sagradili kuću, započeli svoje živote i navikli se na život ovde.

Ebru Sulejman: Da li je ostalo nešto od uzbečke kulture?

Munir Curi: Ne tako puno.

Ebru Sulejman: Pretpostavljam da je prošlo puno vremena.

Munir Curi: Da, puno vremena je prošlo i sada su u Mitrovici. Navikli su se na našu kulturu. Ruska kultura i tradicija više ne postoje u njihovoj porodici, unučad i dedovi su se navikli na tradiciju i život iz regije...

Ebru Sulejman: Dakle, ova porodica je sa majčine strane?

Munir Curi: Majčina strana je u srodstvu sa Zaimovom porodicom.

Ebru Sulejman: A vaš otac je rođen u Mitrovici, tako?

Munir Curi: Moj otac je rođen u Mitrovici, moja majka je rođena u Mitrovici, ali u to vreme smo morali da se selimo zbog očevog posla, osnovan je radio u Prištini. Ovde je bilo puno manjina, Albanci, Turci, Romi, Srbi, i tako dalje, zato što je ovaj deo bio jugoslovenski deo, privatni deo. Znači, nakon toga, osnovan je radio. '48 godine je osnovan radio u Prištini. Znači, tu je bio albanski orkestar, srpski orkestar, ali ne i turski orkestar. U to vreme je bio jednopartijski režim, Komunistička partija, nije bila druga stranka sem te. Tako da smo mi imali naše predstavnike tamo, turske poslanike. Onda je osnovano veće na Kosovu, administracija, osnovano je kosovsko veće, imali smo ljude u toj administraciji. Ovde je bio turski orkestar, ali oni su svirali samo narodne pesme, *vauuva* {onomatopeja}, nisu se dobro uklapali u radio.

Moj otac je zaista voleo klasičnu tursku muziku, dok ih je slušao celog dana na radiju, popravljao se i počeo je da svira bendžo. Nakon mandoline, kupili su bendžo i počeo je da svira zajedno sa radiom, nije imao profesionalnu diplomu. Note i to, uzeo je da svira bendžo i sam se popravljao. Tako da su se u to vreme formirala udruženja, kulturna udruženja. U Mitrovici je bilo udruženje *Birlik* [Unija], moj otac sa svoja tri prijatelja, četiri prijatelja su zajedno osnovala orkestar u tom udruženju. Počeli su sa svojom muzikom tamo.

Moj otac je pevao, on je bio umetnik sa zvukovima, imao je jako lep glas, jako lep. I dok je slušao

pesme na radiju, uživao je i učio. Tako da dok je istovremeno svirao, uskoro je postao jako poznat u ovom mestu. “O, eno ga Rasim, Rasim, njegovo prezime je Rušut, ali ko je Rasim? Rasim je Salihov sin. Rasim, sin Saliha berberina, gazda Saliha, Salihov sin.” Rasim i Rasim Salih, tako su počeli da ga zovu, Rasim Salih.

Sad, ovaj orkestar, ovaj orkestar u Prištini, turski orkestar se nije baš uklapao u radijskii format. Narodne pesme, pesme *talava*¹, *bam bum bam bum* {onomatopeja}. Ali eto, pravili su vokalnu muzičku umetnost sa tonovima.

Znači, imali smo naše poslanike ovde, pokojni Kadir Rauf, [Šerafedin Sulejman](#), Hašim Mustafa, oni su bili upravnici u administraciji. Znači, oni su pitali da osnuju klasični turski muzički orkestar. Postoji albanski, srpski, ali ne i turski orkestar, zašto ne, turska zajednica živi ovde. Tada je bilo više Turaka koji su živeli na Kosovu, nažalost, puno njih se odselilo. Onda je [Izvršno] veće donelo odluku na osnovu koje Rasim Salih mora da se preseli u Prištinu. Da, ne, da, ne, konačna odluka je bila da se ‘51 godine moj tata preseli ovde kako bi osnovao orkestar.

Ebru Sulejman: Oni su ga pozvali?

Munir Curi: Da, oni su pozvali, dali su nam stan ovde. Trojica prijatelja su došla, bio je Bajram Kirveš, Adem Macula i Bedri Tumbak, koji je svirao daire, brat sestre Suzan.

Ebru Sulejman: Da li je i on bio iz Mitrovice?

Munir Curi: I on je bio iz Mitrovice, naš blizak rođak. Svirao je daire, ali nije ostao ovde zato što je imao stvarno sjajan posao u Mitrovici. Pre njegove muzičke karijere, moj otac je bio berberin u salonu svog oca. Rekao sam vam ranije, tamo je počeo da svira mandolinu. Dakle njegovo zanimanje je berberin. Ali uživao je u muzici tako da su oni, četvorica prijatelja, došli su ovde i osnovali orkestar. Vremenom su napredovali. Moj otac je pevao i svirao bendžo. Prvi radio je osnovan ‘48 godine.

Ebru Sulejman: Gde je tada bio radio?

Munir Curi: Radio je bio u Prizrenu. Iz Prizrena, osnovali su radio u Prištini ‘48. Tamo je bila mala kuća, zvali su je *stambeni* blok, u prvom bloku, tamo je bila mala kuća...

Ebru Sulejman: Gde je tačno to mesto?

Munir Curi: Ti blokovi su bili na putu za *Tavuk Bahçe* [Pileća Bašta], tako da, sećam se da je tamo bila mala kuća, u to vreme ja sam imao dve-tri godine. Znači, bila je mala kuća, ovako {objašnjava rukama}, tamo su osnovali radio. Onda su se preselili u stan, zato što mala kuća nije imala akustiku

---

¹ *Tallava* ili *Talava* je muzički žanr nastao među albansko-govorećim zajednicama u Severnoj Makedoniji kao i na Kosovu, sa pojavom i u Albaniji. Pošto je nastao u romskoj zajednici na Kosovu tokom 1990-ih, ima orijentalni prizvuk. Postaje sve popularniji u Albaniji i Severnoj Makedoniji. Definisana je kao deo šireg pop-folk žanra južnoistočne Evrope, što podrazumeva bugarsku čalgu, grčki skiladiko, rumunski maneles i srpski turbo-folk.

koja je bila neophodna za stvaranje muzike. Nisu mogli ništa da urade. Tako da su se preselili u stan ispred male kuće, danas je to mesto vrtić. Tačno tamo gde je bila kuća, sada je tamo vrtić.

Ebru Sulejman: Znači to je ispred *Starački Dom* [Staračkog Doma]?

Munir Curi: Ispred *Starački Dom* [Staračkog Doma]. Nakon toga, počeli su tamo u zgradi, u podrumu, a na drugom spratu su imali studije i to. U to vreme nije bilo snimanja, bilo je direktno. Radili su uživo zato što nisu imali prave studije, ali uprkos tome su se puno trudili i radili, na kraju su se popravili. To je bila velika stvar, osnovali su važan orkestar. Zato što je moj tata obučavao pevače i učio ih kako da sviraju usnik, oni koje je on obučavao su postali pravi majstori usnika. U Prizrenu, u Prištini, osnovano je udruženje '51. Osnovano je Udruženje *Yeni Hayat* [Novi Život]. Takođe, tamo, moj otac je edukovao umetnike, horske grupe i ostalo, uvek je radio i radio i radio sa njima... Danas je to ime Udruženje *Gerçek* [Istina]. Udruženje *Gerçek* je promenilo ime u *Gerçek* '69. Zato što su postojali muzički umetnici čak i pre nego što je moj otac došao tamo. Pa, muzičari, ali oni nisu znali tonove ili metode, tako da su se skupljali tamo.

Ali, nakon što su pozvali mog tatu tamo, turska klasična muzika se stvarno poboljšala. '55 godine na radiju, pokojni učitelj Reco Mulic, muzičar pitao je mog oca, moj otac je svirao violinu i ud,² on je rekao, "Da li imate neko obrazovanje u oblasti muzike?" "Ne." "Da li možete da čitate muzičke note?" Reako je, "Ne, ne mogu da čitam." Tako da je počeo da uči mog oca muzičke note, nakon toga, moj otac se popravio sa časopisima iz Turske, sa novim pesmama i notama. Zahvaljujući Reco Mulicu, on je bio profesor, profesor muzičkog, uvek se brinuo o mom ocu, mislim da ga je obožavao i on je voleo tursku klasičnu muziku. On je bio muž Nedžmije Pagaruše³. Posle toga, dosta su napredovali, turski orkestar je bio živ do rata.

Ebru Sulejman: Dakle, do '99 je postojao orkestar?

Munir Curi: Postojao je orkestar. Nakon '99 godine... rekli su da nemaju budžet, nema novca, nisu mogli da priušte muzičare. Sa druge strane, bilo je savršenih muzičara, Ilir Birvenik se ovde školovao, ima ih puno, Ramadan, Iliaz, puno umetnika, Zeki Sadik sa Ohrida. Zija Bekir iz Gostivara, svi su se ovde edukovali.

Ebru Sulejman: U Prištini?

Munir Curi: Edukovali su se u Prištini. To su bili vredni muzičari, ali nažalost, rekli su da nema budžeta. Nema albanskog orkestra, nema srpskog orkestra, pa ne treba da postoji ni turski. Koja šteta! To je malo greška naših poslanika, današnjih poslanika. Poslanici koji su bili ovde ranije su napravili

² Ud je vrsta laute kratkog grla, žičani instrument u obliku kruške (kordofon po Hornbostel-Sachsovoj klasifikaciji instrumenata) sa jedanaest ili trinaest žica koje su grupisane u pet ili šest grupa. Ud je jako sličan modernim lautama, i takođe zapadnim lautama. Moderna lauta najverovatnije potiče od asirske laute. Slični instrumenti su se koristili na Bliskom Istoku, severnoj Africi i centralnoj Aziji hiljadama godina.

³ Nedžmije Pagaruša (1933-2020) je bila kosovski vokalista, muzičar i glumica iz Republike Kosovo, koju su često nazivali kraljicom kosovske muzike. Pagaruša je dobila priznanje muzičara na Kosovu i susednim zemljama zbog njenog specifičnog soprano vokalnog opsega.

ovo, osnovali su škole, sve su uradili. Pokojni ujka Kadri, zahvaljujući njemu Turci su puno napredovali ovde. Čak i u ustavima iz 1974, nije bilo Turaka u kosovskom ustavu, ali zahvaljujući njemu su uključili Turke u ustav.

Ebru Sulejman: Dakle, bili su priznati, kako ih je uključio u ustav?

Munir Curi: Ko?

Ebru Sulejman: Turci, u ustavima iz 74?

Munir Curi: U ustavima iz '74, turska manjina nije prepoznata, ali pokojni Kadri Rauf je bio u administrativnoj grupi veća, rekao je, "Turci će biti uključeni kao manjina u ustavu. Nakon svih ovih godina, ne možete da kažete da nema turske manjine." Podržali su ga jer je bio jednopartijski režim, Komunistička partija, kako je bilo njegovo ime... Fadilj Hodža, Cavit Numani, oni su ga proglasili nacionalistom, "Vidi, praviš problem." "Nije problem! Stigle su vesti, oni isto imaju prava, oni žive ovde, biće prepoznati kao manjina." Turska manjina, nakon toga je bilo isto.

Ebru Sulejman: Da li se sećate vašeg prvog dolaska u Prištinu, bili ste tako mladi, pretpostavljam?

Munir Curi: Imao sam jednu godinu. Pa, ne sećam se Prištine kao tako mali, ali ovde živim već 60 godina, odrastao sam ovde.

Ebru Sulejman: U kom ste naselju odrasli, gde?

Munir Curi: Tada je bio bazar, današnji bazar, zeleni bazar, tamo je stara zgrada, zgrada Opštine, tamo smo živeli. To naselje, sve to, to je bila autobuska stanica nekad. Pre 40-50 godina, tamo je bila autobuska stanica. Tamo smo živeli, ja sam tamo odrastao, bilo je Srba, Albanaca i puno Turaka u tom naselju. Tako da su Srbi pričali turski, Turci su pričali srpski, bio je takav život, celo naselje je bilo kao kuća, bilo je jako lepo naselje.

Ebru Sulejman: Pretpostavljam da je taj deo bio malo dalje od gradskog centra?

Munir Curi: Gradski centar je tad bio manji, ne kao danas. Manji, tako da je bilo skoro u centru grada. To je bio mali grad, svi su znali naselja u Prištini. Priština je bila kao zoološki vrt. *Çeçiler* [koze] naselje, *Maçkalar* [mačke] naselje, *Siçanlar* [pacovi] naselje, *Tavukçilar* [živina] naselje, Priština je bila zoološki vrt.

Ebru Sulejman: Ta imena su od prezimena, tako?

Munir Curi: Prezimena, davali su nazive naseljima po prezimenima. Naselje *Çeçiler*, naselje *Tavukçilar*, naselje *Maçkalar*, naselje *Siçanlar*, sada se zove Sirius ili šta je bio stari Hotel Božur.

Ebru Sulejman: Švajcarski?

Munir Curi: Putem ka dole, ime ulice je bilo Beograd, to je bilo naselje *Siçanlar*. *Maçkalar* je bio u Tophane. Naselje *Tavukçilar* je isto bilo u ulici Tophane. Tako, Priština je bila zoološki vrt. Koze, mačke, živina, naselje pacova, nazvani su po najvećim porodicama koje su živele u tim naseljima.

Ebru Sulejman: Da li imate brata ili sestru?

Munir Curi: Bilo nas je troje, jedna od njih, najmanja, Fikret, umrla je. Imam i brata, on živi u Turskoj, Avčilar.

Ebru Sulejman: Ali zajedno ste odrasli ovde u Prištini?

Munir Curi: Zajedno smo odrasli u Prištini. Fikret je rođena ovde u Prištini, ali ja i moj brat smo rođeni u Mitrovici.

Ebru Sulejman: Dakle, vi ste najstariji?

Munir Curi: Da, ja sam najstariji.

Ebru Sulejman: Šta ste radili u naselju?

Munir Curi: U naselju, igrali smo fudbal sa drugom decom, igrali smo žmurke. Bio je jedan park ispred naše kuće, sada je [RTK] televizija kupila to zemljište, bilo je i prodavnica okolo. To je bio pionirski centar, pionirski centar. *Qendra Pionerëve* [Pionirski centar], tamo je bio veliki park, tamo smo igrali fudbal, igrali smo ping-pong, sva deca su se tamo skupljala, tako...

Ebru Sulejman: Da li se sećate te zgrade tamo koja je sada poluuništena, ispred tog parka koji opisujete?

Munir Curi: Sada je obnavljaju.

Ebru Sulejman: Šta je bila?

Munir Curi: Bila je vojna zgrada. Vojna, u to vreme, jugoslovenski vojnici su živeli tamo. Ali...

Ebru Sulejman: Dom *Zabit* [oficira].

Munir Curi: Ona je iz perioda osmanskog carstva, i ja sam bio u tom domu nekoliko meseci. Podrum je bio zatvor u osmansko vreme. Onda se koristio kao škola. To je istorijska zgrada.

Ebru Sulejman: Da, pitala sam o toj zgradi.

Munir Curi: To je istorijska zgrada. Vojna zgrada, stražari su izlazili odatle u razne delove grada, ali pre

toga, koliko se ja sećam, bio je zatvor u osmansko vreme. Zato što stan u kojem sam bio, kada sam išao u podrum, video sam zatvor.

Ebru Sulejman: Dakle, u podrumu.

Munir Curi: U podrumu. Znači, nakon što je mesto...

Ebru Sulejman: Kako se zgrada srušila?

Munir Curi: Nikad se nije srušila.

Ebru Sulejman: Da li je bila spaljena?

Munir Curi: Ne, to je stara zgrada, trula je. Sada je obnavljaju, pošto je istorijska zgrada, sada je obnavljaju. Ali unutra, gde je Muzej sada, džamija, osmanska stvar, kuća vlade je bila pored *Çarşi* [bazar] džamije, kao i Opština sada. To mesto je bilo osmanska palata, kuća vlade. Tamo je bila administracija, osmanska administracija, bila je kuća vlade. Sada je tamo muzej.

Ebru Sulejman: To je prelepa zgrada.

Munir Curi: Zaista je stara, to je osmanska arhitektura.

Ebru Sulejman: Sad, dok ste odrastali, kada je vaš otac došao ovde, radio je u orkestru. Znači, išao je svaki dan u radio i stvarao muziku.

Munir Curi: Da, normalno, to je bio njegov posao, odlazak na radio svakog dana, sve je spremao, spremao muzičare, spremao muziku.

Ebru Sulejman: Da li vas je nekad vodio sa sobom?

Munir Curi: Jeste ponekad, kad sam bio mali, jeste me vodio sa sobom, ali u ta vremena, napravljen je studio, mislim snimci, program nije išao uživo, koristili su snimke. Tako da sam sedeo u studiju zatvorenih usta, nisam mogao da zucnem {pokazuje na usta rukom}.

Ebru Sulejman: To je bilo kad su se preselili u novu zgradu radija.

Munir Curi: U novu zgradu radija.

Ebru Sulejman: Tamo je bilo modernije, zar ne?

Munir Curi: Bilo je modernije. Zato što je to prva, kao što sam rekao, radio posle *stambeni blok* [stambenog bloka], danas gde je televizija, to je bila ta zgrada. Do '70 godine, '71-'72. To vreme, odeljenje za radio je zatvoreno, svi su se preselili i ta zgrada je ostavljena televiziji. '69 ili '71, ne mogu

tačno da se setim, počelo je emitovanje televizije Priština. Bilo je turskih programa, ali ne u Prištini, na beogradskom radiju, programi su se pravili na srpskoj televiziji. Bilo je programa koji su se emitovali u ime prištinskih vesti. Turski, albanski i srpski, beogradski radio je emitovao program na svim jezicima. Jedan od naših prvih novinara, Šakir Maksut, čitao je vesti u Beogradu.

Ebru Sulejman: To je bilo pre nego što je televizija osnovana ovde, tako?

Munir Curi: Da, pre nego što se televizija otvorila, bilo je u Beogradu. Emitovali su programe iz Beograda. Onda, ovde, '70-ih, televizije je osnovana ovde. Tako da su programi emitovani na turskom, albanskom, srpskom i romskom.

Ebru Sulejman: Kada je televizija postala popularna u kućama ljudi?

Munir Curi: U kućama ljudi, ta vremena, televizija je ovde počela da radi oko '61-'65. '70-ih su ljudi počeli da gledaju direktan prenos iz Prištine, bio je program RTK.

Ebru Sulejman: Dakle gledali ste prištinske programe, bio je i turski.

Munir Curi: Bio je i turski, da, bio je...

Ebru Sulejman: Kakvi su programi pravljani?

Munir Curi: Bilo je vesti, jednom nedeljno, bilo je muzike, zabavnih programa, dečijih programa, ponekad su emitovali, ne puno, samo jednom nedeljno. Bio je program od dva sata ili pola sata.

Drugi deo

Ebru Sulejman: Koje godine ste počeli da se školujete?

Munir Curi: Počeo sam da se školujem '56 godine.

Ebru Sulejman: U koju ste školu išli?

Munir Curi: Prvo sam počeo u Osnovnoj školi "Emin Duraku" u Prištini, krenuo sam u prvi razred u turskom odeljenju.

Ebru Sulejman: Znači i tamo je bilo turskih odeljenja?

Munir Curi: Bio je jedan turski razred tamo. Onda smo svi prebačeni u Osnovnu školu "Meto Bajraktar", tamo u "Meto Bajraktar" su bila dva razreda. Dva turska razreda, 8/5 i 8/6.

Ebru Sulejman: Vaši razredi?

Munir Curi: Bila su dva turska razreda, bilo nas je skoro 40 učenika, bilo je puno učenika.

Ebru Sulejman: Znači, to je pre migracija?

Munir Curi: Šta?

Ebru Sulejman: Nisu još uvek počeli da migriraju u tim godinama?

Munir Curi: Nisu migrirali do '50-'54 zato što sam ja završio školu '64. Završio sam osnovnu školu '64 godine, tada je bila samo jedna srednja škola na turskom jeziku, gimnazija {pokazuje rukama}. Upisao sam se u gimnaziju, ali sam stvarno uživao u umetnosti, i uživao sam provodeći vreme u elektronici. Te stvari su mi se više sviđale. Nije postojala tehnička škola na turskom, tako da sam zbog toga upisao gimnaziju. Posle prvog polugodišta, u Prištini se otvorila škola za televizijske tehničare. Vojska je osnovala školu, trgovačku školu. Tako da sam se ispisao iz gimnazije i upisao u tu školu u drugom polugodištu, televizijski tehničar, tu...

Ebru Sulejman: Kako je počela vaša radoznalost?

Munir Curi: Ne znam, od detinjstva, baš sam voleo časove fizike u školi. Znači, u fizici, učio sam kako funkcioniše struja, kako dolazi ovde, šta {pokazuje rukama}, puno sam radio s njima u fizici. Bio sam inspirisan, tako da sam pokušao da radim na nekim stvarima kod kuće. Posle toga sam otišao u školu za televizijskog tehničara, završio sam srednju školu.

Ebru Sulejman: To je bilo koje godine?

Munir Curi: '63-'64.

Ebru Sulejman: Počeli ste te godine?

Munir Curi: Završio sam srednju školu '66, počelo je '64 ili '63... Ne znam zaboravio sam, ne mogu sada da se setim, imam diplome po kući. Nakon toga sam otvorio radnju, gde je danas katedrala, tamo sam imao radnju. Otvorio sam prodavnicu sa prijateljem posle škole, radnja za popravku radija i televizora. Baš tamo gde su sad svetla. Tamo su bile neke šupe, radnje, ali to nije dugo trajalo, otišao sam da služim vojni rok '78. Otišao sam u vojsku. Nakon što sam se vratio iz vojske, i tamo sam radio kao električar, popravljao sam radije... komunikacija. Sa avionima, zato što sam služio vojsku u avijaciji u Somboru, avijacijska podrška. Sa radijima i to, podelili su nas na osnovu zanimanja. Tako da, kad sam se vratio, posle vojske, tražio sam posao, bila je jedna fabrika elektronike ovde koja se zvala Energo-Invest.

Ebru Sulejman: Kako se zvala fabrika?

Munir Curi: Energo-Invest, pravili su osigurače, takve stvari. Visokonaponske osigurače, ne znam

kakve osigurače, tako da mi se stvarno dopao taj posao i prijavio sam se tamo. Zato što je moj otac bio Rasim Salih, uz malo njegove podrške {smeši se} su me primili. Tako da sam počeo da radim tamo.

Ebru Sulejman: Gde je bilo to mesto?

Munir Curi: To je bilo na sedam kilometara od Obilića, ima jedno selo koje se zove Crkvena Vodica. U ta vremena, termoelektrana je bila tamo. U toj zgradi, onda se ta fabrika otvorila, ti osigurači i to, tako da sam počeo da radim tamo. Postajao sam sve bolji i bolji, da bih postao direktor, trebao mi je master. U Mitrovici je bila tehnička škola, Viša zanatska škola, tako da su me poslali tamo. To su bile iste stvari, elektronika, automatske mašine...

Ebru Sulejman: Učili ste o automatskim mašinama...

Munir Curi: Morali smo da učimo o njima, dve godine tamo, završio sam Višu zanatsku školu. Onda sam se vratio u fabriku, radio sam kao šef usluge i administracije. Održavanje mašina, pokvarene mašine i to, bilo je još troje prijatelja tamo, zajedno smo radili. Ja sam bio šef a oni su se brinuli o mašinama, ali danas te fabrike više ne postoje.

Ebru Sulejman: Ta vremena, odakle su bili radnici, da li su bili sa različitih delova Kosova?

Munir Curi: Svuda sa Kosova, od svuda...

Ebru Sulejman: Kakav je bio radni život?

Munir Curi: Dobar, stvarno dobar posao! Posao, morao si da ideš na posao u sedam sati, do tri. Ponekad prva, ponekad druga smena, bilo je različitih smena. Ponekad smo radili od tri sata do jedanaest uveče, u jedanaest, autobus bi došao i pokupio bi nas i odvezao našim kućama.

Ebru Sulejman: Koliko dugo ste radili ovde?

Munir Curi: Šta?

Ebru Sulejman: Koliko dugo ste radili u fabrici?

Munir Curi: Radio sam 30 godina, od '69 do '99 godine.

Ebru Sulejman: Znači radili ste do '99 godine...

Munir Curi: '99 je bio rat, ali posle rata smo se vratili da opet radimo u fabrici. 2003. je fabrika privatizovana, prodana je. 2003. je fabrika zatvorena za nas.

Ebru Sulejman: Znači, nakon što je privatizovana, da li su otpustili stare radnike?

Munir Curi: Neki od njih su otpušteni, neki su ostali, samo nekoliko, oni koji su kupili fabriku, oni su nastavili da rade samo još nekoliko godina, radili su isti posao. Ostalo je nas 10-15 ljudi, drugi su bili otpušteni. Tako...

Ebru Sulejman: Da li vam se računa penzija? Sve te godine?

Munir Curi: Da.

Ebru Sulejman: Računa se? Sjajno.

Munir Curi: Penzionisao sam se {smeši se}. 30 godina rada... čak je previše...

Ebru Sulejman: Kada ste bili mladi, gde ste izlazili po gradu, sa kim ste izlazili?

Munir Curi: Oh, u ta vremena, grad nije bio ovakav, bio je manji, bio je Korzo za mlade. Danas je Šeši Nena Tereza [Trg Majke Tereze], tamo bismo izlazili. Mi, mladi, okupljali bismo se oko sedam, do deset, tamo bismo se družili. Tamo smo se sastajali, družili i prijateljski razgovarali. Tako... ali danas toga nema.

Ebru Sulejman: Dakle, kažete da danas nema nečeg takvog?

Munir Curi: Nema nečeg takvog.

Ebru Sulejman: Ko su bili vaši prijatelji, sa kim ste se družili?

Munir Curi: Bili su Srbi i Albanci, u to vreme nije bilo diskriminacije, svi smo bili zajedno sa Romima i svima. Bila su tri romska naselja u Prištini. Srbin, albanski Rom i turski Rom. Ulica Divan Joli, ova {pokazuje rukom}...

Ebru Sulejman: Znači, kažete da su živeli u drugim naseljima na osnovu jezika koji su pričali?

Munir Curi: Da, turski Romi su bili u Ulici Divan Joli. Srpski Romi su živeli u Moravskoj, tamo iznad gde je park. Albanci, oni su bili iznad Lap džamije u naselju Haškali. Tako da su bile tri stvari [naselja]. Ulica Divan, turski Romi, bilo je Roma koji su došli iz Turske, i oni su živeli ovde.

Ebru Sulejman: Znači oni su pričali turski?

Munir Curi: Pričali su turski, išli u turske škole. U mom odeljenju je bilo troje Roma, ali oni su pričali na turskom. Ulica Divan Joli je bila gde su bili turski Romi. Iznad, u Moravskoj, su bili Srbi, iznad džamije Lab, iznad Pruge, bili su Hašgali, albanski Romi. Oni su pričali na albanskom...

Ebru Sulejman: Da li se sećate kad je grad oko Korza počeo da se menja, kada su gradili nove zgrade, možda ste tada bili previše mladi, ali da li se sećate novina u Prištini?

Munir Curi: Sećam se kad su izgradili Hotel Sirius, tada je bio Božur. Tamo je bila džamija.

Ebru Sulejman: Da. Da li se sećate te džamije?

Munir Curi: Sećam se džamije. Znači, ta džamija je bila srušena, nakon toga, tu su izgradili hotel, džamija se zvala Lokač. Zapravo, još uvek postoji fontana ispred pozorišta, te fontane se dobro sećam. Znači u Prištini je postojalo dečije pozorište. Danas, gde je zgrada vlade, bila je ulica {objašnjava rukama}, postojalo je dečije pozorište, Boško Buha. Bilo je programa na srpskom i na turskom jeziku. Posle škole smo tamo išli {smeši se}. Puno...

Ebru Sulejman: Znači ova nova zgrada nije postojala? Zgrada vlade?

Munir Curi: Ne, ne, ne. Pošta, tamo je bila stara pošta, uništena je u ratu, bio je jedan put, dole niz put {objašnjava rukama}, mogao si da ideš u opštinu. Taj put je vodio do opštine, znači na tom putu je bilo dečije pozorište Boško Buha {smeši se}.

Ebru Sulejman: Znači išli ste tamo?

Munir Curi: Mi deca, mi smo išli tamo i gledali predstave. Bilo je pozorište koje se zvalo Mačak u čizmama, pokojni Hamdi Begoli je igrao u tom pozorištu {smeje se}. Tamo smo...

Ebru Sulejman: Nakon toga, kasnije, kada ste išli u gimnaziju i onda kada ste išli u tehničku školu, šta ste radili tamo?

Munir Curi: Ispisao sam se iz gimnazije, dopadao mi se zanat, nastavio sam svoje školovanje u zanatu, umetnosti, nakon toga sam išao u Višu zanatsku školu u Mitrovici, tehnička škola, Viša zanatska škola, onda sam se opet vratio na svoj posao, zato što su me s posla poslali tamo da učim kako bi postao direktor.

Ebru Sulejman: Kada ste radili tamo u *Tre sheshir* [Tri šešira], radnji koju ste otvorili sa svojim prijateljem, kako je bilo? Bila je škola pre ove katedrale.

Munir Curi: Da, tamo je bila škola, ali mi smo bili baš tamo gde su semafori, pored KEK [Kosovo Energy Corporation - Energetska korporacija Kosova] postojao je prostor, put koji ide dole nije [više] postojao. Bio je još jedan put, iza katedrale, put je išao ka prodavnicama, novim prodavnicama. Tamo su bile naše prodavnice, radnje. U to vreme nije bilo semafora, nije bilo ničega. Semafori su tamo postavljeni '70-ih, posle '70-ih, kada sam se vratio iz vojske, postavili su semafore i napravili put i raskrsnicu.

Ebru Sulejman: Kada ste upoznali vašu ženu?

Munir Curi: Šta?

Ebru Süleyman: Sa vašom ženom, kada ste je upoznali?

Munir Curi: Upoznali smo se na poslu, ona je tamo radila, ona je bila daktilograf, tamo smo se upoznali. Odlučili smo da se venčamo {smeši se}.

Ebru Sulejman: Koje godine ste se venčali?

Munir Curi: '74.

Ebru Sulejman: Gde? Gde je bilo vaše venčanje?

Munir Curi: Nismo imali venčanje, mi {smeši se} smo to obavili na jeftiniji način.

Ebru Sulejman: Znači, venčali ste se '74?

Munir Curi: '75, dobili smo ćerku, Neše. Posle toga smo dobili tri sina: Berkant, Bulent, Čoškun.

Ebru Sulejman: Zajedno u Prištini. Živeli ste u Prištini, tako?

Munir Curi: U Prištini, 65-70 godina u Prištini. To je bila '49, znači ja sada imam 70 godina, za nekoliko meseci ću imati. 70 godina živim u Prištini.

Ebru Sulejman: Da li se sećate kad su otvorili potoke?

Munir Curi: Bila su dva potoka i bili su jako dobri. Potoci Prištevka i Veluša, iza pozorišta na tom putu, bio je potok Veluša i Prištevka je bila iza bazara. Ali '70-ih su zatvoreni zato što je grad bio pun raznim nacijama, povezivali su kanalizaciju sa potocima i, nažalost, grad je morao da smrdi. Tako da su morali da zatvore potok. Tako...

Ebru Sulejman: Da li ste od vašeg oca naučili da svirate neki instrument?

Munir Curi: Ja nisam, ali unuci jesu {smeši se}. Deca su naučila, ja nisam majstor kao on, ali sviram pomalo.

Ebru Sulejman: Kako je bilo odrastati tako, gde su muzičari često dolazili u vaš dom, kad ste bili mali, da li ste učestvovali u muzičkoj zabavi?

Munir Curi: Ohoo {onomatopeja} puno! *Tavuk Bahçe*, Grmija [nacionalni park], ljudi iz grada su se skupljali tamo, svirali su, hrana i sve. Imali smo puno radosnih dana tamo. Skupljali su se u *Tavuk Bahçe*, Grmiji. U to vreme nije bilo puno automobila, koristili smo kočije, u velikim kolima, nosili smo

saç⁴ i lonce, “Hajdemo u Grmiju.” U Grmiji su spremali jela, svi ljudi iz grada su se tamo okupljali, muzička zabava, igre i muzika. Tada je bilo puno događaja u *Tavuk Bahçe*. Ovde iznad, tamo su bili vinogradi...

Ebru Sulejman: Gde?

Munir Curi: U Dragodanu. Tamo su se okupljali u vinogradima, tamo bi svirali muziku, gledali smo panoramu Prištine odatle {smeši se}.

Ebru Sulejman: Baš dobro, šta još, pretpostavljam da ovde, bilo je puno bašta?

Munir Curi: Gde?

Ebru Sulejman: Ovde, gde smo sada, oko stadiona.

Munir Curi: Da, oko stadiona, bilo je bašti, bilo je bašti. Bilo je polja kupusa. Bilo je bašti. I danas, gde je Dardania, tamo je isto bila velika bašta.

Ebru Sulejman: Kome su pripadale bašte?

Munir Curi: Bilo je autonomno, bilo je nacija, nije pripadalo vladi. Ljudi su imali bašte tamo.

Ebru Sulejman: Da li ste slavili Novu godinu?

Munir Curi: Oooh {onomatopeja}, kakve smo Nove godine imali! Turci su ih proslavljali u Grandu, u to vreme je bio Božur, veliki restorani, ovako je bilo {pokazuje rukama}. Kako smo sjajne Nove godine imali, eeh! {onomatopeja}. Sad je sve gotovo...

Ebru Sulejman: Zašto je tih aktivnosti sada manje? Da li je to zbog toga što su se ljudi odselili i ima nas manje sada?

Munir Curi: Ne, Udruženje *Gerçek* nastavlja sa ovim aktivnostima, ali... Sada finansijska situacija nije sjajna. Pre smo svi imali, svi su radili, bilo je puno zanatlija i sve. Ovde {pokazuje rukama} gde je Spomenik, bio je stari bazar, stari bazar. Bilo je zanatlija, put je bio takav, {pokazuje rukama}, do Kastriota, Skanderbega. Bile su prodavnice užadi, pravili su užad. Bilo je limara, krojača, radnji za fontane, berberi. Bilo je raznih zanatlija, ali '70-ih je ovo mesto zatvoreno i sada su tu ove zgrade.

Ebru Sulejman: Da, znači, to mesto je počinjalo ispred džamija na bazaru, zato je...

Munir Curi: Od džamije na bazaru do Spomenika, tamo je bio put, tamo gde su imali te biciklističke stvari...

---

⁴ Gvozdena okrugla ispupčena ploča koja se koristi za kuvanje.

Ebru Sulejman: Biciklističke trke?

Munir Curi: Biciklističke trke, trke motorima. Ta ulica se zvala Divan Joli, od Grmije, sve tim putem do stepeništa gde si mogao da ideš do Ulice Divan Joli. Znači, tamo su bile prodavnice, stare i male prodavnice zanatlija, krojača, prodavnice etničkih šešira, puno različitih zanatskih proizvoda, časovničari i sve.

Ebru Sulejman: Znači sve gradske zanatlje su bile tamo?

Munir Curi: Da, sve su bile tamo. Rane vrste majstora. Različiti zanati. Sada nije ostalo takvih zanata.

Ebru Sulejman: Nestali su.

Munir Curi: Nema više. U to vreme nismo kupovali užad sa bazara, išli smo u prodavnicu užadi. Bili su neki Romi, oni su pravili užad. Ali njih tamo nema više. Bilo je berbera, časovničara...

Ebru Sulejman: '70-ih, zar ne?

Munir Curi: '70-ih, u to vreme je opština počela da pravi nove zgrade, te zgrade [na starom bazaru] su građene u to vreme, takođe, Pošta je sagrađena.

Ebru Sulejman: Koje je vaše mišljenje? Da li je bilo neophodno sagrađiti ih baš na starom bazaru?

Munir Curi: Ne, uopšte, nije bilo neophodno. Ali ta konstrukcija je pripadala osmanskoj arhitekturi.

Ebru Sulejman: Oko starog bazara?

Munir Curi: Bazari su građeni u osmanskoj arhitekturi [stilu], tako da sada obrisati ostatke Osmanlija... Malo je u pitanju nacionalizam protiv Turaka. Tako da su morali da unište to mesto kako ne bi ostalo nekih ostataka od Osmanlija.

Ebru Sulejman: Da li je to bila politika Jugoslavije?

Munir Curi: Ne ne, to je bila regionalna politika Kosova. Regionalna politika je bila takva. Zato što je '70-ih Kosovo imalo svoju administraciju. Kosovo je imalo svoje ustave, ustave '74, u ta vremena, to nije bila stvar koja je bila vezana za Jugoslaviju.

Ebru Sulejman: Onda se sećate '80-ih, da li je prvi veliki protest bio '81 godine?

Munir Curi: Prvi protesti su bili '81.

Ebru Sulejman: Da li se sećate kakva je bila situacija, u gradu?

Munir Curi: Slučajno sam čuo za proteste dok sam bio napolju na ulici. Bio sam malo napet. Bila je napeta situacija. Sad, zahtevi te grupe, i druge opozicijske grupe, srpske opozicija, Albanci su bili u pravu {diže ruke}, šta sad, tada je bio jednopartijski režim, sistem Komunističke partije. Kosovo je priznato na osnovu svog ustava, ustavi iz '74, ali ova situacija nije odgovarala Srbima. Zato što je u to vreme Kosovo preuzelo svu administraciju na sebe. Srbi nisu imali sva prava na Kosovo. U to vreme, samo formalnog imena nije bilo, to [Kosovo] nije bilo republika, ali je funkcionisalo kao da je bilo.

Ebru Sulejman: Dakle, život, živeti, odluke su bile slobodne?

Munir Curi: Da, bilo je slobodnije. Odluke su se donosile ovde, ni srpska policija ni drugi, niko nije mogao da donese odluku osim samog Kosova. Kada je bilo potrebe da se donese odluka, pravljeno je veće koje je donosilo tu odluku. Od tih vremena, malo...

Ebru Sulejman: Kakav je bio život tada? Da li je bio normalan?

Munir Curi: Za nas je bio normalan. Nismo imali diskriminacije. Rekao sam to, okupljali smo se zajedno sa Srbima i svima. Organizovali smo žurke, mladi ljudi su se okupljali u kućama...

Ebru Sulejman: Kada su počeli da se separatišu, zašto se nisu više okupljali?

Munir Curi: Nakon '81 godine. Znači, posle prvog protesta, to je počelo posle toga. Čak je Korzo bio podeljen, Srbi sa jedne strane, Albanci sa druge strane, Korzo je bio podeljen na dva dela. Zapravo, mogu da kažem da su stvari počele da se pogoršavaju posle '81 godine.

Ebru Sulejman: Znači te grupe koje su se družile su se razdvojile?

Munir Curi: Bile su razdvojene, svi su bili. Postojao je samo jedan Korzo, i Albanci, Turci i Srbi, svi smo išli istim putem... Posle toga, '81, oni su se odvojili, Srbi sa jedne strane, Turci i Albanci, Muslimani sa druge strane.

Ebru Sulejman: Posle toga, ova separacija se nastavila?

Munir Curi: '89, druga je bila '89, '99, kada je Milošević bio glavni u vladi, počeo je da ugnjetava. Otpuštali su, puštali su ljude, otpuštali su ljude zato što većina ljudi nije prihvatila srpske ustave. Onda ih je Milošević otpuštao, stotine ljudi je otpušteno. Zatvorio je škole, to je bilo dovoljno. Posle toga su počeli ratovi.

Ebru Sulejman: Da li ste bili ovde za vreme rata?

Munir Curi: Mi smo prvo otišli u Blace, posle Blaca, otišli smo u Makedoniju, iz Makedonije smo otišli u Tursku. Moju ujaci su bili u Turskoj, tamo smo imali rođake, moj brat je bio tamo, tako da smo ostali tamo u kampu. '99 kad se rat završio, mi smo se vratili ovde. U ta vremena, pokojni Kadri Jusuf je puno

pomogao turskoj zajednici ovde. Kada je bio poslanik u administraciji, radio je puno stvari za Turke, osnovao škole, radio, udruženja. Tako, obavljao je puno posla vezanog za razne probleme.

Ebru Sulejman: Da li su turske zajednice škole osnovane tokom '50-'51, onda šta se promenilo, šta je bilo drugačije?

Munir Curi: '51. Ništa se nije promenilo.

Ebru Sulejman: Znači, '70-e nisu bile period regresije...

Munir Curi: '51, bila je samo jedna osnovna škola i gimnazija na turskom jeziku, nije bilo ničeg više. Ničeg više. U nekim slučajevima smo morali, završio sam srednju školu na srpskom. Zato što sam znao srpski i želeo sam da učim zanat, i u Mitrovici sam završio Višu zanatsku školu na srpskom, zato što nije bilo obrazovanja na turskom. Samo je gimnazija bila na turskom. Zato sam pobeo od gimnazije, želeo sam da učim zanat i bio sam uspešan. Tamo smo učili srpski jezik, srpski sam znao jako dobro jer sam imao puno srpskih prijatelja u svom naselju. Oni su isto pričali turski. Oni su mene učili srpski, ja sam njih učio turski. Znači, tako smo učili, ovde je 90 posto ljudi pričalo na turskom.

Ebru Sulejman: Znači, svi ljudi iz grada su znali turski?

Munir Curi: Svi gradovi su pričali na turskom, ljudi iz grada.

Ebru Sulejman: Znači, nakon rata, kada ste se vratili ovde, kako ste se prilagodili vašem životu?

Munir Curi: Ne znam, navikli smo se. Bilo smo ukočeni, mogli smo samo da verujemo našoj sreći. Vratili smo se našim poslovima, imali smo posao. Neka radna mesta su se zatvorila, moja žena je radila na televiziji, nakon rata nije mogla da se vrati na svoj posao, orkestar nije ponovo oformljen. U nekim mestima tako, ljudi su bili protiv nas, ali naši poslanici, oni nisu ništa, oni ne mogu ništa da urade. Ne mogu ili ne žele, stvarno ne znam, ali mislim da su stvarno hteli, mogli su nešto da urade, mogao je da se osnuje radio zato što je tamo bio ceo orkestar.

Ebru Sulejman: Znači, mogli bi da nastave sa svojom muzikom?

Munir Curi: Da, mogli su, ali nema budžeta, nema ne znam ni ja čega, nema albanskog orkestra, znači ne može da bude ni turskog orkestra. Da li postoji nešto ovakvo? Ali, ja krivim našeg ministra, ministra KDTP-a [Kosova Demokratik Türk Partisi - Turska demokratska stranka na Kosovu]. On...

Ebru Sulejman: Znači nisu dovoljno radili?

Munir Curi: On ne obavlja svoju dužnost. On ne završava svoj posao.

Ebru Sulejman: Znači, vi ste sada u penziji?

Munir Curi: Da, u penziji.

Ebru Sulejman: Kod kuće, zajedno sa porodicom.

Munir Curi: Kod kuće, petoro ljudi, tamo sa svojom porodicom {smeši se}. Izađem malo da prošetam. Idem na bazar, ali ne mogu da nađem prijateljsko lice na bazaru. Šetam po bazaru sat vremena i nema čak ni poznatog lica, nema nikog iz Prištine. Ne znam da li su se svi odselili ili otišli na neka mesta. Život... ne nekoliko već jako malo, vidim tek jedno poznato lice u nedelju dana ili nijedno. Niko... nemamo neka mesta i to je to.

Ebru Sulejman: Ne znam šta više da pitam, da li želite da nastavite nešto o čemu ste govorili ili nešto novo?

Munir Curi: Ne, ništa, ni ja ne znam šta da kažem. Pre ste me pitali o piscima, zar ne?

Ebru Sulejman: Da, ako ima nekoga koga poznajete. Ili možda možete da kažete kakvu smo tradiciju imali, a sada je nemamo?

Munir Curi: Imali smo pisce. Sureja Jusuf, profesor doktor Sureja Jusuf, čovek koji ume s rečima, pisac. Onda, tu je Hasan Merkan na Kosovu. U Makedoniji, bio je Šukru Ramo i Nečati Zekerija, čitali smo njihove knjige. Sa Kosova, pokojni Sureja Jusuf i tu je Enver Baki. Bio je Naim Šaban, pokojni, od naših pisaca. Čitali smo njihove knjige. Ko još, zapisao sam neka imena... Naim Šaban, Hasan Merkan, Fahri Kaja, oni su naši pisci iz Makedonije. Nečati Zekerija, Šukru Ramo, oni su iz Makedonije, ali su pisali tursku literaturu. I ja imam pitanje za vas. Šta znači biti građanin?

Ebru Sulejman: Šta znači?

Munir Curi: Zna li, po vašem mišljenju, šta znači za vas biti građanin?

Ebru Sulejman: Možda svako ima drugačije mišljenje o ovome. A vi?

Munir Curi: Kada kažete građanin, znate da postoji civilizacija, civilizovanije društvo, viši stepen od seljaka. Neko obrazovan, civilizovaniji. Kada kažete građanin, odmah pomislite na civilizovanije obrazovano društvo.

Ebru Sulejman: Da, znači malo elitnij. Zašto je to tako, da li je to zbog obrazovanja ili tradicija?

Munir Curi: Sad, kad je Osmansko carstvo bilo ovde, zvanični jezik je ovde bio turski. Znači, civilizacija je oduzeta od njih. Oduzeli smo civilizaciju od tradicija Osmanskog carstva, tada, Srbi i Albanci, svi su znali turski. Znači, bili su civilizovaniji.

Ebru Sulejman: Sada nije tako. To se promenilo...

Munir Curi: Sada je zvaničan jezik albanski. Više se koristi, ali tu je srpski i drugi jezici su takođe priznati kao zvanični jezici.

Ebru Sulejman: Šta je sa tim ljudima koji se zovu građani, šta oni rade sada?

Munir Curi: Neki ljudi su ostali, koji još uvek koriste turski jezik. Bio je jedan albanski istoričar, Osi, Osi... zaboravio sam njegovo ime. Završio je svoj doktorat iz istorije u Americi, kaže da kad idem u grad radi razumevanja, ako je osoba iz grada ili iz sela, ja postavim samo jedno pitanje, "Da li znate turski?", ako osoba kaže ne, onda znam da nije iz grada. On je albanski istoričar u Americi, Osi, Osi... Zato što su svi građani znali turski. Civilizovaniji, više...

Ebru Sulejman: Dakle, pokazuje da su ovde dugo vremena.

Munir Curi: Da, ovde dugo vremena, građanin. U osmanska vremena, turski je bio zvanični jezik zato što je ovo bila zemlja Osmanskog carstva do 1912. I zvanični jezik je bio turski.

Ebru Sulejman: Da li imate još nešto što biste hteli da podelite sa nama?

Munir Curi: Nemam ništa, to je sve.

Ebru Sulejman: Pa, ako nema više ničeg, hvala vam puno na vašem vremenu.

Munir Curi: Ne, draga, to sam za vas uradio, inače...